

НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ

Рахно Світлана Миколаївна

здобувач вищої освіти ступеня магістр ОПП Зв'язки з громадськістю,
Полтавська державна аграрна академія

Реформа децентралізації влади сприяла розвитку механізмів надання адміністративних послуг населенню на місцях, в основі якої знаходяться Центри надання адміністративних послуг, що функціонують як структурні підрозділи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

З 2016 р. розпочато створення центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) не лише на рівні областей, районів, а й безпосередньо на рівні територіальних громад. Як результат станом на 1.01.2020 р. в Україні функціонує 797 ЦНАП, з яких 363 – в органах місцевого самоврядування (у тому числі 209 – в об'єднаних територіальних громадах) [2].

На даний час основним завданням є збереження результатів та подальше впровадження реформи як децентралізації влади, так і надання адміністративних послуг на місцях. Експерти Програми «U-LEAD з Європою» наголошують на необхідності подальшого реформування шляхом одночасного впровадження п'яти напрямків: дерегуляції та скорочення кількості адміністративних послуг; діджиталізація та електронізація; передача повноважень щодо надання адміністративних послуг органам місцевого самоврядування; впорядкування відносин щодо оплати адмінпослуг [8].

Важливим аспектом діяльності ЦНАП, що потребує перегляду та додаткового нормативного врегулювання, є питання їх фінансової спроможності. В першу чергу це вартість надання послуг, на чому акцентував увагу заступник

Міністра розвитку громад та територій В'ячеслав Негода під час круглого столу «Фінансова спроможність ЦНАП та розміри адміністративного збору за надання адміністративних послуг», організованого Програмою «U-LEAD з Європою» [9]. Відповідно потребує перегляду та внесення змін законодавство у сфері надання адміністративних послуг.

Аналіз надходжень від плати за адміністративні послуги, проведений експертами Програми «U-LEAD з Європою», свідчить про необґрунтовано низький їх рівень. Механізм встановлення вартості надання деяких адміністративних послуг був визначений більше 10-15 років тому і не досі переглядався [8]. Як результат невідповідності надходжень від плати за адмінпослуги витратам на функціонування ЦНАП, територіальні громади змушені покривати останні з інших джерел.

Експерти Програми «U-LEAD з Європою» для впорядкування відносин щодо оплати адмінпослуг рекомендують здійснити наступне: по-перше, переглянути та оптимізувати розмір платежів, які мають необґрунтовано високий, по-друге: переглянути у бік зростання вартість надання послуг, яка на даний час не відповідає витратам на їх адміністрування [8]. При цьому варто відразу визначитися на концептуальному рівні стосовно механізму (правил) встановлення розміру адміністративного збору, переліку безкоштовних адмінпослуг для населення і бізнесу, а також співвідношення плати за адміністративну послугу та собівартості її надання [7].

В подальшому необхідним також є перегляд та узгодження нормативно-правових актів, якими вартість адміністративних послуг встановлюється. Одним із запропонованих законотворцями напрямків є передача повноважень Кабінету Міністрів щодо встановлення встановлювати розмірів адміністративних зборів [4]. Проте даний підхід не враховують, що розміри цих платежів впливають на показники як державного, так і місцевих бюджетів. Відповідно перегляд розмірів адміністративних зборів доцільно проводити узгоджено з процедурою розробки та прийняття державного бюджету України на наступний рік. Щорічний

перегляд сприятиме збереженню актуальності та оптимальності рівня розмірів адміністративних зборів.

Додатково зупинимось на питанні передачі повноважень щодо надання адміністративних послуг органам місцевого самоврядування. Із прийняттям Верховною Радою України Постанови «Про утворення та ліквідацію районів» 807-IX від 17.07.2020, якою створено 136 «нових» районів та ліквідовано 490 «старих» районів [3], виникає питання перегляду мережі ЦНАП, принципів їх створення та функціонування.

За нового адміністративно-територіального поділу змінюються повноваження громад та районів, а відповідно необхідно вносити корективи у функціонування ЦНАП. Це питання стосується ЦНАП створених районними державними адміністраціями. Їх в Україні станом на 1.01.2020 р. налічувалося 434 одиниць (із 797 в Україні загалом) [2].

При цьому з них лише 5-10% є належними за інфраструктурою та за переліком послуг. ЦНАП при районних державних адміністраціях створювались до 2014-2015 років. Перелік послуг не надає їм можливості бути конкурентними, так як дані ЦНАП не можуть реалізовувати повноваження, віднесені до компетенції органів місцевого самоврядування (наприклад, реєстрація місця проживання тощо).

Бачення Міністерства цифрової трансформації України з цього питання полягає у тому, щоб адміністративні послуги надавати на рівні територіальних громад [9]. У результаті мешканці громади зможуть самі обирати відповідальних за надання їм основних адміністративних послуг і контролювати їх. Для вирішення даного питання має відбутися передача ЦНАП, створених районними державними адміністраціями, у підпорядкування виконавчим комітетам місцевих рад.

Питання має бути унормовано шляхом прийняття із відповідними змінами та доповненнями Проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування окремих питань діяльності та

організації органів державної влади, органів місцевого самоврядування у зв'язку з утворенням (ліквідацією) районів». Прикінцевими положеннями передбачено, що «особливості реорганізації та правонаступництва майна, прав та обов'язків, які належали районним радам ... визначаються Кабінетом Міністрів України [5]».

Також для забезпечення процесу надання адміністративних послуг лише на рівні територіальних громад необхідним є внесення відповідних змін до п. 4 статті 12 Закону України «Про адміністративні послуги» [1], зокрема в питанні надання ЦНАП адміністративних послуг обласних, районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування на основі їх узгоджених рішень. ЦНАП розглядається як постійно діючий робочий орган або структурний підрозділ органу місцевого самоврядування в проекті Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації мережі та функціонування центрів надання адміністративних послуг та удосконалення доступу до адміністративних послуг, які надаються в електронній формі» [6].

Таким чином, актуальним залишається питання подальшого унормування питання надання адміністративних послуг, зокрема спрямованих на вирішення проблем відсутності дієвого механізму вивчення потреб громадян в адміністративних послугах; низького рівня партнерства органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в питанні надання адміністративних послуг; забезпечення якості надання адміністративних послуг в Україні на рівні країн Європейського Союзу. Для вирішення вказаних проблем необхідним є формування законодавчо встановленого вичерпного переліку адміністративних послуг, уточнення переліку суб'єктів їх надання; прийняття державних стандартів якості надання адміністративних послуг, розробка та реалізація механізму державного моніторингу даного процесу, якості надання послуг; розробка та затвердження механізму комплексного дослідження потреб громадян у послугах та зворотного зв'язку щодо задоволеності їх наданням; залучення громадськості до процесів оцінки якості адміністративних послуг та

прозорості їх надання; перегляд механізму оскарження дій суб'єктів надання послуг; функціонування єдиного державного електронного порталу адміністративних послуг та розвиток системи електронних послуг.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>
2. Інформація щодо центрів надання адміністративних послуг у регіонах України (станом на 01.01.2020) / Департамент регуляторної політики та підприємництва. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=288da497-975a-4de1-9bb0-7ad77b80fba9&title=InformatsiiaSchodoTsentrivNadanniaAdministrativnikhPoslugURegionakhUkraini-stanomNa01-110-2019->
3. Постанова Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020р. №807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-IX#Text>
4. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань формування прожиткового мінімуму та створення передумов для його підвищення». від 20.05.2020. №3515. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68889
5. Проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування окремих питань діяльності та організації органів державної влади, органів місцевого самоврядування у зв'язку з утворенням (ліквідацією) районів» від 15.06.2020 № 3651. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69133
6. Проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації мережі та функціонування центрів надання адміністративних послуг та удосконалення доступу до адміністративних послуг,

які надаються в електронній формі» від 26.12.2019р. №2679. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67789

7. Сергін В. Законопроект 3515 уповноважує Кабмін встановлювати розміри адмінзбору: до чого це призведе і кому це вигідно? URL: <https://decentralization.gov.ua/news/columns/12505>

8. Тимошук В. П'ять стратегічних напрямків реформи адмінпослуг мають рухатись рівно збалансовано. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2752434-viktor-timosuk-golovnij-ekspert-napramu-z-pokrasenna-nadanna-adminposlug-dla-naselenna-programi-ulead-z-evropou.html>

9. ЦНАП – обов'язкова опція спроможних громад, яка не повинна перетворитися на тягар, - В'ячеслав Негода. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12108>